

LNV onderzocht mening over wilde vis en aquacultuur

Wat vindt de Nederlandse consument ervan?

De consument ziet voor- en nadelen van wilde vis en aquacultuur, maar op dit moment hebben die nog weinig invloed op het daadwerkelijke koopgedrag. Dat blijkt uit een onderzoek voor het Consumentenplatform van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

Het ministerie van LNV deed het onderzoek naar de opvattingen van de consument over vis in het kader van het Consumentenplatform. Dat werd vorig jaar ingesteld zodat het ministerie de wensen en belangen van consumenten kan meenemen in het beleid. Onderstaand artikel geeft de uitkomsten van het onderzoek weer. Het werd uitgevoerd voor het Consumentenplatform van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij in samenwerking met Schuttelaar & Partners, Adviesbureau voor Maatschappelijke Communicatie. Nederlanders zijn geen viseters. Berichten in de media over vis gaan meestal over vangstquota, de achteruitgang van vissoorten en meningsverschillen tussen vissers en de overheid. Genoeg reden om te

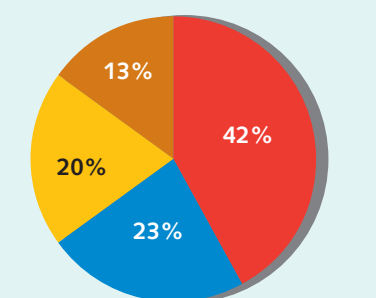
bekijken hoe Nederlanders nu eigenlijk tegen vis aankijken. Is het onderscheid tussen kweekvis en wilde vis bekend? Wat vindt de consument van vis in relatie tot het milieu of dierenwelzijn? Hoe kan de vissector inspelen op de mening en behoefte van de consument?

Panel

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van een telefonische enquête onder 500 Nederlanders (zowel viseters als mensen die geen vis eten) en van panelonderzoek, waarin drie groepen van ongeveer tien consumenten met elkaar discussieerden over vis en vishandel. De in dit artikel genoemde percentages komen uit de telefonische enquête. Overheid en detailhandel kunnen hun voordeel doen met de uitkomsten van dit consumentenonderzoek.

De meerderheid van de ondervraagden weet dat er een onderscheid bestaat tussen kweekvis en wild gevangen vis. Vier op de vijf respondenten kent kweekvis. Van de consumenten denkt 39% positief over kweekvis; bijna de helft staat er neutraal tegenover en 12% is uitgesproken negatief. Toch scoort kweekvis op smaak en natuurlijkheid, aspecten die een belangrijke rol spelen op het moment van aankoop, duidelijk lager dan wilde vis. Tijdens de panelbijeenkomsten bleek dit vooral op gevoel gebaseerd te zijn. Consumenten denken bij vis voor consumptie aan een dier dat vrij kan rondzwemmen in de onafzienbare oceaan. Bijna eenderde van de ondervraagden zegt dat wilde vis lekkerder en natuurlijker is en maar een heel klein deel geeft aan kweekvis het lekkerst te vinden (4%). Overigens denkt 40% dat

Welke vis is het minst schadelijk voor het milieu?

■ Kweekvis ■ Wilde vis
■ Even schadelijk ■ Weet niet

wilde vis en kweekvis even lekker zijn. Niet alleen ideeën over smaak en natuurlijkheid, maar ook over dierenwelzijn leiden in de eerste instantie tot een minder positief gevoel over kweekvis. De helft van de respondenten in de enquête denkt dat visserij het minst slecht is voor het welzijn van de vis. Een kwart denkt dit juist van kweekvis.

Overigens bleek tijdens panelbijeenkomsten dat consumenten zich minder zorgen maken over het welzijn van vissen dan van landbouwdieren. Vissen worden gezien als primitiever en minder aibaar en wekken mogelijk daarom minder snel gevoelens van medelijden op.

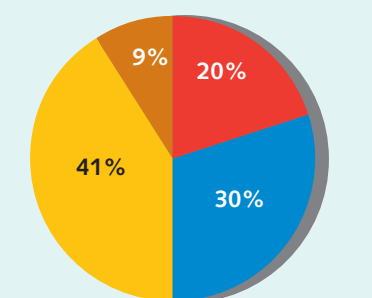
Milieueffecten

Het is opvallend dat de mening over vis genuanceerder werd naarmate de panelleden langer doorpraatten. Gaandeweg realiseerden consumenten zich ook de positieve kanten van viskweek. Uit onderzoeken blijkt dat consumenten goed op de hoogte zijn van negatieve milieueffecten van visserij. Ze denken dan met name aan overbevissing en bijvangst. In de telefonische enquête was 42% van de respondenten van mening dat kweekvis het minst schadelijk is voor het milieu. Volgens 23% is wild gevangen vis het minst milieuvriendelijk.

Visstand

Veel deelnemers van de panels kwamen tot de conclusie dat het kweken van vis in de toekomst noodzakelijk kan zijn om voldoende vis te garanderen zonder de natuurlijke visstand verder aan te tasten. Voorstanders van kweekvis denken boven-

Welke vis vindt u gezonder?

■ Kweekvis ■ Wilde vis
■ Even gezond ■ Weet niet

dien dat er bij viskwekerijen een betere controle is op de kwaliteit. Zo zei een van de deelnemers dat als de vissers het niet beter gaan doen, we maar helemaal moeten overgaan op kweek.

Gezondheidsaspecten

Interessant is dat vooral viskweek geassocieerd wordt met dierenleed, terwijl de belangrijkste oorzaak van dierenleed, de manier van doden, op beide productiewijzen van toepassing is. Consumenten reageren waarschijnlijk zo omdat zij viskweek vergelijken met bio-industrie. Denkt de consument minder na over het welzijn en de gezondheid van de vis zelf, over de gezondheidseffecten van het eten van vis bestaan genoeg ideeën. Voedingswetenschappers zijn het er over eens dat vis een essentieel onderdeel is van een uitgebalanceerd dieet en de meeste consumenten weten dat ook. Aan de andere kant leggen ze ook gemakkelijk een verband tussen milieueffecten en voedselveiligheid van vis. Veel consumenten weten dat er in wilde vis minder gezonde stoffen kunnen zitten, zoals bijvoorbeeld kwik. Toch vindt 30% van de consumenten wilde vis gezonder dan kweekvis. Volgens 41% is kweekvis en wilde vis even gezond. De panelleden waren bezorgd over de voedselveiligheid van kweekvis dan de respondenten in de telefonische enquête.

Hormonen

Bij kweekvis leggen panelleden soms de relatie met gebruik van (verboden) middelen, die de gezondheid van mens en dier zouden aantasten. Consumenten noemen hormonen, antibiotica en kleurstof-

Citaten uit de panels:

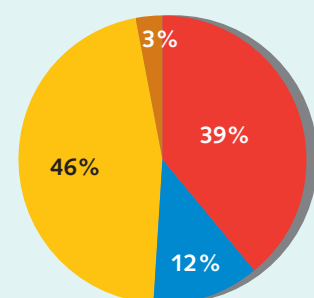
'Wilde vis is gewoon zoals het hoort: lekker en natuurlijk'
'Een wilde vis kan tenminste nog ontsnappen'
'Kweek is nodig, om altijd voldoende vis te hebben'
'Visserij is diervriendelijker'
'Als ze maar niet dezelfde kant opgaan als de bio-industrie'
'Wilde vis is gezonder'
'Van kweekvis weet je zeker dat ermee gerotzooid wordt, wilde vis krijgt het voordeel van de twijfel'
'Als het in de winkel ligt, zal het wel veilig zijn'

fen. Ook hier komt de relatie met vraagstukken uit de bio-industrie naar voren. De consument is op de hoogte van knelpunten in de visserij (milieuaspecten) en in de viskwekerij (dierenwelzijn en toegevoegde middelen). In hoeverre beïnvloedt deze kennis het koopgedrag? Eenmaal in de viswinkel blijken andere motieven een rol te spelen bij de keuze van de vis. Consumenten letten vooral op versheid, smaak en uiteraard prijs. Zoals ook voor andere voedingsproducten geldt, spelen milieu en dierenwelzijn bij consumenten wel mee in hun rol als bij de samenleving betrokken burger, maar zodra consumenten in de winkel staan, bepalen andere aspecten hun aankoop.

Imago

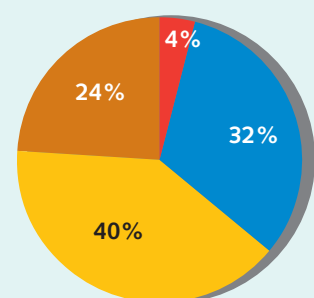
In de enquête zegt tweederde van de ondervraagden dat het belangrijk is om te weten of ze gekweekte of wildgevangen vis kopen, één derde vindt deze informatie onbelangrijk. In de praktijk blijkt dat de meeste mensen niet weten of de vis die ze kopen gekweekt of gevangen is. Hierdoor lijken de genoemde negatieve ideeën over één van beide productiewijzen geen invloed te hebben op de verkoop. Als de consument door een maatschappelijke discussie over dierenleed bij viskwekerijen of overbevissing bij wilde visvangst bewuster vis zou gaan kopen, kan dat grote gevolgen hebben voor de visverkoop. Positieve beeldvorming van consumenten over vis, uit kwekerij en visserij, draagt bij aan een bloeiende sector. Dat is een goede reden om de handen ineen te slaan en samen te zorgen voor een goed imago van vis in het algemeen.

Houding tegenover gekweekte vis

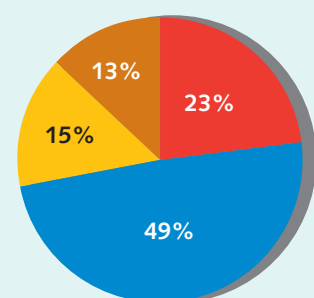
■ Positief ■ Negatief
■ Neutraal ■ Weet niet

Welke vis vindt u lekkerder?

■ Kweekvis ■ Wilde vis
■ Even lekker ■ Weet niet

Welke productiemethode is het minst schadelijk voor het welzijn van de vis?

■ Viskweek ■ Visserij
■ Even slecht ■ Weet niet